ԱՇԽԱՏԵՔ

ԳԱԳՄԱՆ Ի

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆԽԻԿ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Կ. Պոլսոյ համար	6 մէճիտ	3 մէճ.
Գաւառաց	» 7 »	3 1/2 »

Direction du journal arménien
HAÏRÉNIK. CONSTANTINOPLE
20—Bab-Aly djadéssi—20

10 վարա

ՕՐԱԳԻՐ

10 վարա

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԱԳՄԱՆ Ի

ՀԱՅԵՐԵՆԻՔ ի վերաբերեալ որ եւ է ճամակ եւ գրութիւն պէտք է ուղղել առ Տ֊Յօրհն֊Խմբագիր Կ. Պոլիս Գալաթա Ալի ճատտեսի բիւր 20 Ճիվէլէկեան տպարան ։

Gérant-Responsable
M. MELIKIAN

ՏԱՄՆԵԻՆՕԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 2103 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1886 (Ն. Տ.) 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՃՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՃԱԽ ԿԸ ՁԱՐՁԱՐՈՒԻ ԲԱՑՑ ՁՄԵՌՆԻՐ

—

Մաղնեսիա, 30 օգոստ· 86

Օգոստ· 21ին Արեւելքի մէջ կարդացինք տեղւոյն քահանայից կողմէն Զմիւռնիոյ կրօն· ժողովին ուղղեալ դրութեան մը պատճէնը, բնաւ չէինք յուսար որ՝ճշմարտութիւնը տիրելու եւ քարոզելու կրկնակի կոչում ունեցող քահանաք այսպիսի առախօսութեան մը ժողէին, թէեւ մեր իմացած եմք որ տեղւոյն թագ· խորհուրդը ճշմարտութիւնն յարդելով քահանայից դրածին հետքը մը ուղղեր է նոյն իսկ առ Սրբազան պատրիարքն, խնդրելով որ ուշադրութիւն չդարձնէ այդպիսի առայօդ դրուածոց և Շահպաղլեանի խնդիրն վերստին չը յարուցանէ ի վրդովումն քաղաքիս Հայոց խաղաղութեան. Բայց մեք համառօտ մը ցոյց տանք թէ, որո՞նք են այս քահանաք, որ անցեալ տարի աշխարհի առջեւ հրապարակաւ իրենց ստորագրութեամբ մերժած կաթողիկոսին՝ ընդհանրականութիւնը կը պաշտպանեն այսօր։

Այս քահանայքն են, որ Մակար Սրբազանի վաւերացումէն յետոյ դարձեալ հինգ ամսէն առելի շաբունակեցին երջանկայիշատակ Գէորգ կաթողիկոսի անունը, մինչեւ ապրիլի սկիզբները երբ փափագեան Ստեփան էֆէնտին մի օր Մանիսա հանդիպելով յորդորեց և խնդրեց մանաւանդ Շահպաղլեան վարդապետէն, որ նշանակութիւն չտան յիշատակութեան խնդրոյն, ըսելով թէ, բուն և մեծ յիշատակութիւնը պատմութեան յիշատակութիւնն է, եւ ահա Աւագ Հինգշաբթիէն սկսաւ Մակար Սրբազանի անուան յիշատակութիւն, առանց «Ամենայն Հայոց» տիտղոսի, և այս՝ համաձայնութեամբ վարդապետին, քահանայից և թաղականաց, Այսպէս կը շարունակուէր ամենայն խաղաղութեամբ մինչ յուլիս ամսոյ սկիզբները, ահա նոյն օրեր մեր չնորհալի քահանայք իրենց խիղճն և բերան փոխելով սկսան «Ամենայն Հայոց» ըսել, մինչդեռ առաջներն կը յայտնէին թէ մեր խիղճը բնաւ չներեր Մակար Սրբազանի անունն անգամ յիշել։

Փունջ և Արեւելք լրագիրներն, որ միշտ ո և է ամենատկար առիթներու կը դիմեն Մակար Սրբազանի կաթողիկոսութիւնը հարազատ և ընդհանրական ընելու և բառասուն երեսփոխանաց «բացառական» վաւերացումն՝ վաւերական ու օրինաւոր չընելու, մեր քահանայից բերնի փոփոխութիւնը ըսելով ոմն ցնծութեան կը կատարեն իրենց թերթերու վրան, իբր թէ ամենայն ինչ առջա այսպէս կամ այնպէս ըսելէն կախումն ունենար։

Բայց մեք պատմեմք այս քահանայից բերնի և խղճի այլափոխութեան պատճառները։ Այս քահանայք յուլիսի սկիզբներն կուգեն օրինաղանց պսակ մ՚ընել, որ միայն երեք ճիւղ էր· Շահպաղլեան վարդապետի խրատուց չանալով իզմիրի կրօն· ժողովին կը դիմեն, անշուշտ ճիւղադրութիւն ըստ քմաց ընելով և օրիորդն ալ անխղճաբար ի կուսուածենէ ղրկուած ներկայացնելով, կրօն· ժողովը ի բացակայութեան Ս· Առաջնորդին, փունջի հռչակած օրինասիրութեամբ, պատկելու հրաման ղրկեց, իբր թէ կուսապղծութիւնը գլխաւոր պատճառ մը լինէր մերձաւոր ազգականաց ընդ իրարա ամուսնանալու դիւրութեան, ոյն հրամանին վրայ ամբողջ ժողովուրդն կը յուղի և Շահպաղլեան վարդապետն իւր ընդարձակ օրինասիրութեամբ խաւիւ կը բողոքէ առ թաղական խորհուրդն, որոնք նորոգ քննութիւն մը կատարելով ի ձեռն Տ· Արիստակէս քահանայի, երբ իմացան թէ օրիորդը կոյս և մաքուր է, արդիլեցին քահանայից որ այդ պսակն չկատարեն և խռովութեան տեղի չտան։ Եւ ըստ այսմ տեղեկագրեցին իզմիրի կրօն· ժողովին, հասկցնելով մեր քահանայից օրինաղանցութիւնը, բայց կրօն· ժողովը երեք օր վերջ իւր իսկ ձեռք կատարեց այն պսակն՝ զոր իւր Թոլլատրական հրամանագրով Հայաստանեայց եկեղեցւոյ օրինաց հակառակ համարած էր կանխաւ, և այս գաղձեալ փունջի ծանօթ օրինասիրութեամբ տեղի ունեցաւ ի բացակայութեան Ս· Առաջնորդին։ Ահա այսպէս Մակար Սրբազանի անունն յիշատակելու պատճառ եղաւ խռովութիւն մը Մանիսայի մէջ, որ ոչ միայն Մակար Սրբազանն ոչ թէ «Ամենայն Հայոց», այլ «ամենայն աշխարհի» կաթողիկոս եւս երբէք յիշուելու լինի, ապրիլ 24ի համագումարին ընտրութիւն յանուն Մելքիսեդեկ Սրբազանին անչնչելի պիտի ձայ։»

Մի քանի շաբաթէն յետոյ մեր այս քահանայք իրենց վրէժխնդրութեան ոգին ուղեցին օրինական ձեւի մը վերածել, և ահա ուղղեցին իրենց հարցական դիրն իզմիրի կրօն· ժողովին և հրահանգ խնդրեցին զՄակար Սրբազան իբրեւ «ամենայն Հայոց» կաթողիկոս յիշելու, որ արդէն կը յիշէին, երբ շաբաթէ ի վեր, մղեալ միայն վրէժխնդրութեան հոգիէ։ Դիտել արժան է որ այս քահանայք երբ ոտնակոխ ըրին եկեղեցւոյ օրէնքն յիշեալ պսակի խնդրոյն առթիւ, նոյն վայրկեանէն Մակար Սրբազանն իրենց համար «Սիրելի» «Վեհափառ», «ամենայն Հայոց» և այլն դարձաւ. և ստուգիւ անբնական կը լինի առանց օրինաղանցութեան սոյն համակրութիւնն ցոյց տալ առ այժմեան կաթողիկոսն Էջմիածնի։ Մանիսայի մէջ կաթողիկոսական խնդրոյն դարձուածոց համառօտ և ճշդիւտ պատմութիւնն այս է, զոր երբեմն ամանք և վերջերս այս չորս քահանայք բուն ճշմարտութիւնը խիստ չաբաչարեցին և գՇահպաղլեան վարդապետն իբրեւ խռովարար ցոյց տուին անխղճօրէն։ Բայց միթէ չ՚են գիտեր որ ճշմարտութիւնը չարչարուելով չմեռնիր։ Քանի մը խօսք եւս «փունջ» և «Արեւելք» լրագրաց ընթերցմամբ վերջացնեմք։

(Մնացեալը վաղը) ՃՇՄԱՐՏԱՍԷՐՆ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

—o—

Հայսերական հրամանաւ՝

Միւթէմայիզի Բ· աստիճան որուեցաւ Հանգստեան Թոշակի նախարարութեան Ա· քարտուղարի օգնական Մէհմէտ պէյ։

Սալիսէի աստիճան որուեցաւ Թաղապետական 10րդ չրջանակի քարտուղար Նիգամէտտին էֆէնտի։

—Բ· կարգի Մէճիտիէ պատուհանշան որուեցաւ Տօքթ· Զամպաքոյի։

—Եօզկատի կառավարիչ Մուսթաֆա փաշա, որ Թրապիզոնի կուսակալութեան ներքեւ կիւմիւշխանէի կառավարիչ անուանած էր, ներքին գործոց նախարարութեան հրամանաւ եօզկատէն մեկներ է իւր պաշտօնատեղին երթալու համար։

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Կիրակի, 18 մարտ 1945 թվական

ՀՈՎՎԱՅ

Պատմվածք

Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆԻ

Ամառվա տաք օրերից մեկն էր։ Ես ու Հովվայ Մարոն ոչխարները տարել էինք արածեցնելու Ծաղկոտ ձորի ստորոտը։ Ոչխարները ցրվել էին ձորի երկայնքով, ես ու Մարոն էլ նստել էինք ձորի ստորոտի մի ծառի տակ։ Մարոն ինձ պատմում էր իր ապրած կյանքի մասին։ Ես ուշադիր լսում էի նրան։ Մարոն ասում էր, որ ինքը ծնվել է Ալաշկերտի դաշտում, որ հայրը մահացել է, երբ ինքը դեռ մանուկ էր, որ մայրը մեծացրել է իրեն, որ մայրը ևս մահացել է, երբ ինքը տասներեք տարեկան էր։ Մարոն ասում էր, որ մայրը մահանալուց առաջ իրեն կանչել է իր մոտ և ասել, որ ինքը մեռնում է, որ ինքն էլ պիտի մեռնի, որ ամեն մարդ մեռնում է, որ մեռնելը վատ բան չէ, որ մեռնելուց հետո մարդը գնում է երկինք, որ երկնքում հրեշտակների հետ է ապրում, որ հրեշտակները ոչ ուտում են, ոչ խմում, ոչ էլ քնում, որ հրեշտակները միայն աղոթում են Աստծուն, որ Աստված ամեն հրեշտակի մի թև է տվել, որ հրեշտակները թևերով թռչում են, որ մայրը ևս թևեր է ստանալու, որ թռչելով գնալու է Աստծու մոտ, որ Աստծու մոտ հասնելուց հետո ինքն էլ հրեշտակ է դառնալու, որ հրեշտակ դառնալուց հետո ինքն էլ թևեր է ստանալու, որ թևերով թռչել

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐԱՆ
ԱՐՎԵՍՏԱՎԱՃԱՌՔԻ ԵՒ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔԻ
ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ Է 1872 ԹՒԱԿԱՆԻՆ ԵՒ ՊԱՏԿԱՆԻ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳԱԲԱՐՁԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ, ՈՐ ՈՒՆԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ ԱՄԷՆ ՏԱՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԳՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՐՈՒՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՀԱՄԱՐ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐԱՆ ՈՒՆԻ ՄԵԾ ՔԱՆԱԿ ՄԸ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ։ ՆՈՒՐԱՆ ՄԵՐ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՈՒՆԻ ՄԵԾ ՔԱՆԱԿ ՄԸ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐԱՆ ՈՒՆԻ ՄԵԾ ՔԱՆԱԿ ՄԸ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ։ ՆՈՒՐԱՆ ՄԵՐ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՈՒՆԻ ՄԵԾ ՔԱՆԱԿ ՄԸ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐԱՆ
ԱՐՎԵՍՏԱՎԱՃԱՌՔԻ ԵՒ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔԻ
ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ Է 1872 ԹՒԱԿԱՆԻՆ ԵՒ ՊԱՏԿԱՆԻ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳԱԲԱՐՁԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ, ՈՐ ՈՒՆԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ ԱՄԷՆ ՏԱՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԳՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՐՈՒՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՀԱՄԱՐ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐԱՆ ՈՒՆԻ ՄԵԾ ՔԱՆԱԿ ՄԸ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ։ ՆՈՒՐԱՆ ՄԵՐ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՈՒՆԻ ՄԵԾ ՔԱՆԱԿ ՄԸ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐԱՆ
ԱՐՎԵՍՏԱՎԱՃԱՌՔԻ ԵՒ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔԻ
ՀԱՄԱՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ Է 1872 ԹՒԱԿԱՆԻՆ ԵՒ ՊԱՏԿԱՆԻ Է ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ՀՈԳԱԲԱՐՁԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ՄԸ, ՈՐ ՈՒՆԻ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐ ԱՄԷՆ ՏԱՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԳՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՐՈՒՍՏՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՀԱՄԱՐ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՐԱՆ ՈՒՆԻ ՄԵԾ ՔԱՆԱԿ ՄԸ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ։ ՆՈՒՐԱՆ ՄԵՐ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՈՒՆԻ ՄԵԾ ՔԱՆԱԿ ՄԸ ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

—•—

ՆՈՒՆՋԱՄԱՓՈՓԱԿ

ԲՐՈՒՏՈՄՈՂՈՎԱԾՔՆԵՐ

Կենցաղագրական դէպքեր, Նիթեր և Յուշեր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷԻ

ԴԱՒԹԱՐԱՆ

ՀԱՅ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՅ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԻ